

A József Attila Városi Könyvtár

STRATÉGIAI TERVE

2008-2013

Tartalom

- I. Bevezető**
 - 1. A könyvtár rövid története**
 - 2. A stratégiai terv célja**
- II. A könyvtár jövőképe**
- III. Küldetésnyilatkozat**
- IV. Helyzetelemzés
SWOT analízis**
- V. Stratégiai célok**
- VI. Kulcsfontosságú területek**
- VII. Összegzés**

I. Bevezető

1. A könyvtár rövid története

Könyvtárunk jelentős társadalmi segítséggel épült, és 1963. augusztus 20-án nyílt meg a Gárdonyi utcában. A jogelőd nyilvános könyvtár alapítása 1946-ra tehető. Először városi könyvtárként működött, majd 1952-ben a körzeti könyvtárral egyesülve megyei könyvtárrá alakult. 1963-ban a városi tanács ismét önálló könyvtárat hozott létre, amely előbb a városi fiókhálózatot vette át a megyei könyvtártól, majd a nyolcvanas években a városkörnyéki települések hálózati gondozását is. Hamarosan zsúfoltta vált, bővítésre szorult, végül 1981-ben az akkori Városi Művelődési Központ épületébe költözött.

A landorhegyi épületben minden tevékenység egy térben történt: a tanulás, az elmélyültebb olvasás, a gyermekfoglalkozások, a rendezvények és a könyvtárosi munkavégzés egyaránt. Raktározási lehetőségeink is korlátozottak voltak. 2003-ban a Gönczi Ferenc ÁMK épülete, s benne könyvtárunk is jelentős mértékű felújítás és bővítés után megújult. Új olvasóterem és raktár épült, leválasztásra került a gyermekkönyvtár és megvalósult a könyvtárba való akadálymentes bejutás is.

A könyvtár közvetlen vonzáskörébe tartozik a város nyugati lakóterülete - két általános, négy középiskola, két főiskola, négy diákotthon - mintegy hússzezer lakossal. A helyi könyvtárhasználat mellett a város peremkerületein működő fiókkönyvtáraknak is központja, valamint a zalaegerszegi és a pacsai kistérségi társulás 50 településének könyvtári szolgáltatója.

A tájékozódást számítógépes katalógus segíti, 2000 óta számítógépen történik a kölcsönzés is. A rendszeres foglalkozások és egyéb programok népszerűek az iskolák, a gyerekek körében. A hagyományos, visszatérő nagyrendezvények (könyvünnepek, versmondó-, mesemondó verseny, őszi szakmai napok, az olvasás éve) mellett nagy látogatottságnak örvendenek az ismeretterjesztő programok is. A „Mint kincset őrzöm...” című módszertani kiadványsorozat eddigi 13 kötete mellett megjelentettünk egy ajánló bibliográfiát a középiskolások kötelező és ajánlott olvasmányainak feldolgozásához, valamint egy könyvtár- és könyvtárhasználati vetélkedő rendezését segítő módszertani kiadványt „Ismerd meg a könyvtárat!” címmel.

Könyvtárunk feladata a Keresztury-hagyaték gondozása és szakmai felügyelete is.

2. A stratégiai terv célja

A könyvtár társadalmi környezetének változásai, az információs és kommunikációs technológia gyors fejlődése indokolja a hagyományos könyvtári tevékenység megújítását eszközeiben és módszereiben, valamint az új szolgáltatási formák keresését.

A 2008-2013 közötti időszakra meghatározott kulcsfontosságú fejlesztési területek szervesen kapcsolódnak a könyvtár hagyományaihoz és kijelölik a megvalósítás legfontosabb feladatait, szem előtt tartva a könyvtári terület 2013-ig meghatározott stratégiai céljait.

Az általunk megfogalmazott célkitűzések megvalósításával könyvtárunk szervezete, szolgáltatásai, infrastruktúrája és humán erőforrásai terén egyaránt megfelel a minőségi, korszerű könyvtár követelményeinek. Használói számára biztosítja az információhoz való szabad hozzáférést és megerősíti pozícióját a város és a térség kulturális életében.

II. A könyvtár jövőképe

A József Attila Városi Könyvtár korszerű gyűjteményével és szolgáltatásaival a tudás alapú társadalom egyik alapintézményévé válik. Információs központ és tudástár, amely a könyvtári rendszer teljes szolgáltatási körét közvetíteni tudja felhasználói részére. Ennek érdekében korszerű együttműködési formákat működtet a város, a térség, a régió könyvtáraival és oktatási intézményeivel.

Hagyományos gyűjteményépítése mellett digitalizált és elektronikus dokumentumokat is tárol feltár és közvetít. Szolgáltatásai a felhasználók igényeinek megfelelően minőségileg magas színvonalúak, a személyes és az online használat egyaránt folyamatosan növekszik. Kultúraközvetítő szerepét a felhasználók bevonásával látja el, segítve önmegvalósításukat.

A könyvtárosok sokoldalúak, magasan képzettek, empatikusak, kiváló kommunikációs képességekkel és nagy munkabírással rendelkeznek. Szakmai tevékenységüket elhivatottsággal és felhasználó központú szemlélettel látják el.

Esztétikus környezet, segítőkész baráti légkör, közösségépítő rendezvényi tér jellemzi.

A legmodernebb technikai eszközökkel felszerelt munkahely, oktatási bázis és tudásbázis a használók részére.

A hátrányos helyzetű emberek egyenlő eséllyel vehetik igénybe a szolgáltatásokat.

Fenntartója, Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzata által biztosított finanszírozás a könyvtári tevékenység magas színvonalú fenntartását, a pályázati támogatások a folyamatos fejlődést és megújulást teszik lehetővé.

III. Küldetésnyilatkozat

A zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár alapvető célja és küldetése, hogy korlátozás nélkül biztosítsa a dokumentumokhoz és az információhoz való hozzáférést a város és a térség lakossága részére. Települési és iskolai könyvtári tevékenységet ellátó nyilvános könyvtár.

Küldetését a könyvtár épületében a nyitva tartási időben, valamint honlapján keresztül online formában időtől és tértől függetlenül biztosítja.

Küldetését korszerű gyűjteményépítéssel, minőségileg fejlesztett szolgáltatásokkal, olvasóbarát programokkal, munkatársainak naprakész szaktudásával valósítja meg.

E megvalósítás során

- szolgálja az élethosszig tartó tanulást minden korcsoport számára, segíti az önálló ismeretszerzési készségek kialakítását és fejlesztését;
- rendezvényeivel hozzájárul a kulturált szabadidős programkínálat bővítéséhez;
- online szolgáltatásaival és tartalomépítéssel motiválja a távoli használatot;
- hátrányos helyzetű használói számára biztosítja az esélyegyenlőséget a hozzáférésben;
- a kistérségen élők számára komplex kulturális szolgáltatást nyújt.

Feladatai:

- A gyűjtemény fejlesztése, sokoldalú feltárása, rendelkezésre bocsátása.
- Helyismereti és közhasznú információk rendszerezése, tartalomszolgáltató adatbázisok létrehozása és közvetítése.
- Igényfelmérést és hatékonyságelemzést végez, szolgáltatásait a társadalmi környezet, a gazdaságosság, a használók igényeinek figyelembe vételével fejleszti.
- Képzeiseivel segíti a formális és nem formális oktatásban részt vevők tudásszintjének emelését.

- Rendezvényeivel elősegíti az olvasáskultúra fejlesztését, a szabadidő hasznos eltöltését, a kulturális értékek közvetítését, az életminőség javítását, közösségek kialakulását.
- A hátrányos helyzetű egyéneket és csoportokat bevonja használói körébe.
- Támogatja a munkatársak folyamatos szakmai fejlődését a szolgáltatások minőségi szintjének emelése érdekében.
- Szakmai és módszertani kiadványok megjelentetése, konferenciák szervezése révén népszerűsíti a könyvtár szellemi értékeit.
- Tevékenységének és eredményeinek bemutatásával (sajtó, média, honlap) elősegíti, hogy a potenciális használók közül minél többen tényleges használói legyenek.
- Együttműködik a könyvtári rendszer valamennyi könyvtárával, különösen a régió közművelődési, iskolai és szakkönyvtáraival, az érintett kistérségi társulásokkal, települési önkormányzatokkal, a város és a térség kulturális intézményeivel.

IV. Helyzetelemzés

Könyvtárunk Zalaegerszeg város landorhegyi lakókörnyezetében, több óvoda, iskola, középiskola, kollégium, főiskola közelében helyezkedik el. A lakótelepen sok az idős ember, ám újabban fiatalok, kisgyermekes családok költöztek a viszonylag előregedett lakásokba. Az iskolai oktatás segítésére rendszeresen tartunk szervezett könyvtári foglalkozásokat. A rendszeresen járó gyerekek révén a család többi tagját is sikeresen vonjuk be rendezvényeinkbe. A főiskolákkal az együttműködés kiterjedt a számítógépek használatának biztosítására, mivel náluk is kevés a hely a létszámhoz képest. A más városban felsőoktatásban tanuló helybeliek igényei nálunk is jelentkeznek. Számukra nagy segítség az adatbázisunk távoli elérése, az online könyvtári szolgáltatások kialakítása. Az ellátandó térség aprófalvas településszerkezetű, lakói ingáznak a nagyobb faluközpontokba, városokba. Az iskolák sorra szűnnek meg, illetve közös fenntartással próbálnak megmaradni. A helyi, szűk számú patriótákat támogatjuk abban, hogy a helyi kötődés kialakuljon illetve megmaradjon a fiatalokban lakóhelyük iránt. A helyben biztosított könyvtári szolgáltatások, a közösségalkotó rendezvények után az online kapcsolat kialakítása és tartalommal megtöltése jelentheti a törekvések folytatását.

A régió belül városunkban csökkent drasztikusan az utóbbi években a munkahelyek száma, s napjainkban is folytatódik a folyamat. A munkahelyteremtés szándéka erős, de nem tud lépést tartani a csökkenés ütemével. Ennek következménye, hogy különösen az ötvenes korosztály - az iskolai rendszerben informatikailag nem képzett - tagjai kényszerülnek ismét tanulni, váltani. Az álláskeresésben, a kompetenciák fejlesztésében, az esélyteremtésben óriási a könyvtár szerepe és felelőssége. A használóképzés témáit a csoportok igényei alapján dolgozzuk ki.

Az aktív nyugdíjas korosztály nagy része használja a hagyományos szolgáltatásokat, jó részük a számítógépekkel is szívesen ismerkedik. Általuk a család többi tagja számára kínálunk programokat.

A könyvtár akadálymentesen közelíthető meg, az info-kommunikációs akadálymentesítés is megtörtént. A fogyatékkal élők valamennyi szolgáltatásunkat igénybe tudják venni.

A könyvtár több mint 100 ezer dokumentummal, köztük 640 CD-vel, 400 CD-ROM-mal, 500 DVD-vel és 140 féle kurrens folyóirattal várja használóit. A számítógépes katalógus helyben és online formában is szolgálja a tájékozódást. Az internetes honlapon ajánlókat jelentetünk meg és rendszeresen hírt adunk rendezvényeinkről.

A mozgókönyvtári szolgáltató tevékenység révén 50 község könyvtári ellátását szervezzük, a falvak lakosságát bevonjuk rendezvényeinkbe és képzéseinkbe is.

SWOT analízis

Erősségek:

- hagyományokkal rendelkező elismert intézmény
- ideális elhelyezkedés - a közvetlen vonzáskörzet a város nyugati lakóterülete (ezen belül három óvoda, két általános iskola, négy középiskola, két főiskola, négy diákotthon) mintegy hússzezer lakossal
- akadálymentes megközelíthetőség és bejárhatóság
- tágas, felújított épület, raktározási lehetőség
- korszerű technikai feltételek, klimatizált olvasói terek, speciális eszközök vakok és gyengénlátók számára
- a használói igényeket szem előtt tartó széleskörű szolgáltatások
- olvasóközpontú szerzeményezés
- sokoldalú, számos nem hagyományos dokumentumtípust is magában foglaló gyűjtemény
- különgyűjtemények építése
- népszerű és változatos kulturális rendezvények (irodalmi estek, vetélkedők, internet-tanfolyamok, könyvtári foglalkozások stb.) szervezése
- magas szintű számítógépes állomány-feldolgozás, sokoldalúan feltárt, online kereshető gyűjtemény
- elkötelezett, képzett, változások iránt nyitott könyvtárosok
- honlap online tartalmakkal, naprakész frissítéssel
- napi kapcsolat könyvtárakkal, művelődési és oktatási intézményekkel, kistélepülésekkel

Gyengeségek:

- közös épület a Keresztury ÁMK-val
- a sokrétű tevékenység maradéktalan ellátása nagyobb dolgozói létszámot igényelne
- a Textlib integrált könyvtári rendszer lehetőségeit nem eléggé használjuk ki
- a szolgáltatások elsősorban a jelenlegi könyvtárhasználók igényeire koncentrálnak
- a dokumentumok eljutása az olvasóhoz nem elég gyors

Lehetőségek:

- pályázatokon való részvétel
- informatikai továbbfejlesztések
- támogatók, mecénások és szponzorok felkutatása
- kedvezményes dokumentumvásárlási lehetőségek kihasználása
- tanfolyamok, rendezvények szervezése révén a használók számának növelése

- új célcsoportok megnyerése
- új szolgáltatások bevezetése
- távhasználat feltételeinek kialakítása
- a könyvtári tér otthonosságának fokozása
- kommunikációs csatornák kiszélesítése

Veszélyek:

- anyagi lehetőségek szűkülése
- a szakemberek anyagi elismerése nem motiváló mértékű
- növekvő árak, stagnáló keretek: nem fejlődik a dokumentumállomány
- a dokumentumok egy részének gyors elhasználódása
- a hiányzó dokumentumok pótlására kevés lehetőség
- az informatikai eszközök gyors avulása
- a dolgozók túlterheltsége, elmélyült munkára kevesebb lehetőség

V. Stratégiai célok

Átfogó cél:

Magas színvonalú, a kor követelményeinek megfelelő, minőségi szolgáltatás megvalósítása.

Alapvető célok:

1. A könyvtári infrastruktúra modernizálása
2. A szolgáltatások mennyiségi és minőségi megújítása
3. Az olvasáskultúra fejlesztése
4. Minőségbiztosítás bevezetése
5. Az anyagi és emberi erőforrások optimalizálása

VI. Kulcsfontosságú területek

1. A könyvtári infrastruktúra modernizálása

- A villamos hálózat bővítése, a belső számítógépes hálózat megerősítése: nagyobb teljesítményű router, távolról is elérhető háttértár, eszközbővítés a biztonság fokozására.
- Új, modern számítógépek vásárlása, a régiek kiváltására és kiegészítésére a munkavégzés és a használók céljára egyaránt.
- A gyermekkönyvtári tér klimatizálása.

- A telefonközpont modernizálása, az új kommunikációs csatornák kezelését biztosító eszközök a kommunikációs színvonal és a költséghatékonyság érdekében.
- A rendezvények infrastrukturális hátterének megteremtése.
- Az integrált rendszer fejlesztéséhez és az online tartalmak és szolgáltatások működtetéséhez szükséges szerverbővítés és programok beszerzése.
- A mozgókönyvtári ellátásban részt vevő könyvtárak bekapcsolása a szolgáltatási rendszerbe a kistérségi kiszolgáló modul révén.
- A bútorzat korszerűsítése, a könyvtári tér átalakítása a felhasználói csoportok igényei alapján.

2. A szolgáltatások mennyiségi és minőségi megújítása

- a használói igényekre alapozott gyűjteményszervezési politika
- a szolgáltatások folyamatos átalakítása a használók igényeinek megfelelően
- a könyvtárhasználók aktuális igényeinek leginkább megfelelő új szolgáltatások kialakítása (tartalomszolgáltatás, távoli használat, online tájékoztatás stb.)
- esélyegyenlőség biztosítása: a hátrányos helyzetű használók kiemelt ellátása, alternatív információforrások beszerzése, „hangostérkép” a látássérültek magabiztos tájékozódása érdekében
- a képzés- és felnőttképzés támogatása a használóképzés keretében
- a Keresztury-gyűjtemény és a helyismereti különgyűjtemény egyedi dokumentumainak digitalizálása
- a könyvtárat bemutató anyagok (könyvtárismertető, honlap, stb.) tartalmi fejlesztése

3. Az olvasáskultúra fejlesztése

Gyermekrészleg:

- Foglalkozások az óvodás és az általános iskolás korosztály számára az olvasási készség elmélyítése, a könyvek, az irodalom, az ismeretszerzés formáinak népszerűsítése érdekében;
- Levelezős játékok, olvasópályázatok szervezése révén a könyv- és könyvtárhasználaton, Internet használaton alapuló ismeretszerzési készségek fejlesztése;
- Vetélkedők, irodalmi rendezvények, mese- és versmondó versenyek rendezésével a hagyományok ápolása, az egyetemes és magyar kultúra értékeinek közvetítése.
- Kiállításokkal, kézműves programokkal az önmegvalósítás kibontakoztatásáért.

Felnőtt olvasószolgálat:

- Könyvtár bemutató, könyvtárhasználati foglalkozások, könyv- és könyvtárhasználati vetélkedők, Internet-használati tanfolyamok az ismeretszerzés hagyományos és új formáinak elterjesztése céljából.
- Irodalmi estek, felolvasások, vers- és prózamondó versenyek az olvasás népszerűsítésére.
- Közösségteremtő céllal könyvtári háttér biztosítása önszerveződő közösségek számára.

4. Minősbiztosítás bevezetése

- a használói igények felmérése kérdőívek, interjúk segítségével
- reális helyzetértékelés, referenciakönyvtárak adatainak megismerése
- teljesítménymutatók kidolgozása, beépítése a napi tevékenységbe
- az értékelés rendszerének kidolgozása a döntések támogatására
- egységes könyvtári arculat kialakítása
 - a könyvtár PR és marketing tevékenységének fokozása
 - belső szabályozási rendszer megújítása

5. Az anyagi és emberi erőforrások optimalizálása

- a pályázati források felkutatása és a fejlesztés szolgálatába állítása
- a költségvetési pozíció javítása a dokumentumok beszerzési keretében
- fiókkönyvtárak életképességének felülvizsgálata
- szponzorok, támogatók felkutatása
- céltudatos képzési terv megvalósítása: szakmai, nyelvi, informatikai, kommunikációs képzések támogatása
- az anyagi és erkölcsi elismerés formáinak kidolgozása
- sokoldalúság, elhivatottság, kreativitás ösztönzése

VII. Összegzés

A stratégiai tervben megfogalmazott célok és feladatok megvalósítása során reményeink szerint erősödik a tudatosság és átgondoltság a rövid távú tervezésben is. Az erőforrásokkal és az idővel gazdaságosabban tudunk bánni, ezáltal kizárjuk a sikertelenséget, erősítjük a munkatársak elkötelezettségét hivatásuk iránt.

A folyamatos megújulással mind több használó lesz partnerünk a kultúra közvetítésében.

Zalaegerszeg, 2008. szeptember 12.

Nitsch Erzsébet
igazgatóhelyettes